

Mapování skutečných tras obchodu s padělanými výrobky

Shrnutí

Předmluva

Globalizace, usnadňování obchodu a rostoucí ekonomický význam duševního vlastnictví jsou motorem hospodářského růstu. Zároveň však vytvořily nové příležitosti k rozšiřování oblasti působnosti a rozsahu operací zločineckých sítí, které parazitují na duševním vlastnictví a zaplevelují obchodní trasy padělanými výrobky. Dopad na hospodářství je závažný. Obchodování s padělkami nejenom narušuje hospodářský růst, ale také подрývá řádnou správu, právní stát a důvěru občanů ve vládu a může nakonec ohrozit i politickou stabilitu. V některých případech mohou mít padělkami také závažné důsledky pro zdraví, bezpečnost a životní prostředí.

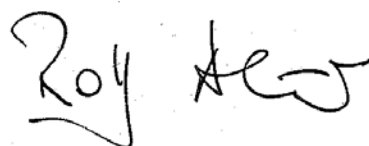
Přesné informace o trasách obchodu s padělanými výrobky jsou nezbytné pro plánování efektivních reakcí vlád v boji proti této hrozbě. Trasy obchodu s padělkami jsou složité, což může představovat značný problém pro donucovací orgány.

Jsme velice rádi, že naše dvě instituce mohly spolupracovat na analýze jedinečného souboru údajů o záchytech na celnicích na celém světě s cílem zmapovat trasy obchodu s padělanými výrobky. Chtěli bychom poděkovat Světové celní organizaci, Generálnímu ředitelství pro daně a celní unii Evropské komise a Ministerstvu vnitřní bezpečnosti Spojených států za poskytnutí vynikajících údajů o záchytech výrobků porušujících práva duševního vlastnictví na celnicích.

Věříme, že tento výzkum významným způsobem přispěje k pochopení obchodu s padělanými a pirátskými výrobky a že pomůže vládám koncipovat cílené politické reakce a posilovat rámce správy zaměřené na boj proti tomuto jevu.

António Campinos,
výkonný ředitel, EUIPO

Rolf Alter,
ředitel, OECD/GOV

Úvod

Rozšiřující se oblast působnosti a rozsah padělání a pirátství a zejména obchodování s padělky jsou klíčové výzvy pro celosvětové hospodářství, které je ve stále větší míře založené na inovacích. Ekonomická hrozba, kterou uvedené praktiky představují, podřívá inovaci, brzdí hospodářský růst a zároveň má nepříznivé zdravotní a bezpečnostní účinky pro vlády, podniky a spotřebitele. Stále důležitější úlohu v těchto aktivitách hrají organizované zločinecké skupiny, jimž padělání a pirátství přináší značný zisk.

Studii provedly společně Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), aby tvůrcům politik poskytly rozsáhlé empirické důkazy o této hrozbě. Jak ukazuje zpráva OECD a EUIPO z roku 2016 *Obchod s padělanými a pirátskými výrobky: mapování ekonomického dopadu*, v roce 2013 obchod s padělanými a pirátskými výrobky tvořil až 2,5 % světového obchodu. Ještě větší byl, vezmeme-li v potaz pouze EU, kde dosáhl 5 % dovozu.

Analýza provedená v roce 2016 rovněž zjistila, že subjekty podílející se na obchodu s padělanými a pirátskými výrobky je většinou přepravují po složitých obchodních trasách. V zájmu doplnění uvedené analýzy se tato zpráva zabývá otázkou původu padělaných výrobků podle odvětví, přičemž identifikuje jak hospodářství, kde byly výrobky vyrobeny, tak ta, která slouží jako tranzitní body obchodu.

Analýza ukazuje, že největším producentem padělaných výrobků ve všech analyzovaných kategoriích je Čína. Hong Kong (Čína), Spojené arabské emiráty a Singapur představují světová centra pro obchod s padělaným zbožím. Analýza též odhaluje velké množství regionálních a odvětvových vzorců.

Tato zpráva vychází ze dvou stejně důležitých politických obav. První je dopad trestné činnosti a nezákonných obchodních činností na řádnou správu, veřejnou bezpečnost a právní stát. Druhou obavou je nepříznivý účinek obchodu s padělky na legitimní konkurenční výhodu držitelů práv a v důsledku toho na inovaci, zaměstnanost a dlouhodobý hospodářský růst.

V OECD tato studie byla provedena v rámci Pracovní skupiny pro boj proti nezákonnému obchodu (TF-CIT) na Fóru rizik na vysoké úrovni, které se zaměřuje na výzkum opírající se o důkazy a pokročilou analytiku s cílem pomáhat tvůrcům politik při mapování a pochopení zranitelných míst na trhu, která zneužívá a vytváří nezákonný obchod.

Zprávu vypracovali hlavní ekonom Piotr Stryszowski a ekonomka Florence Mouradianová z Ředitelství pro veřejnou správu a územní rozvoj OECD společně s Michałem Kazimierczakem, ekonomem Evropského střediska pro sledování porušování práv duševního vlastnictví úřadu EUIPO, pod dohledem Stéphana Jacobzona, poradce v OECD, a Nathana Wajsmána, hlavního ekonomu úřadu EUIPO. Autoři by chtěli poděkovat Peterovi Averymu (OECD) za jeho přispění.

Dále by chtěli poděkovat odborníkům z OECD, kteří poskytli cenné poznatky a informace: Dominique Guellec, Przemysław Kowalski a Monika Sztajerowska. Autoři by též chtěli poděkovat odborníkům z členských států OECD a účastníkům několika seminářů a workshopů za cennou pomoc. Zvláštní dík patří Asratu Tesfayesusovi z amerického Úřadu pro patenty a ochranné známky a Nikolausovi Thummovi ze Společného výzkumného střediska Evropské komise.

Sekretariát OECD chce poděkovat Liv Gautové, Fioně Hinchcliffové a Andree Uhrhammerové za pomoc v redakčních a produkčních záležitostech.

Kvantitativní výzkum provedený v rámci této studie vycházel z rozsáhlé celosvětové databáze záchytů na celnících, kterou poskytla Světová celní organizace (WCO), a z doplňujících regionálních údajů, které poskytlo Generální ředitelství pro daně a celní unii Evropské komise a americký Úřad pro cla a ochranu hranic a americký Úřad pro přistěhovalectví a výběr cel. Autoři děkují za poskytnuté údaje a za cennou podporu těchto institucí.

Shrnutí

Obchod s padělanými a pirátskými výrobky je celosvětovým jevem, jehož rozsah i význam narůstá. Globalizace, usnadňování obchodu a rostoucí ekonomický význam duševního vlastnictví jsou na jedné straně motorem hospodářského růstu, zároveň ale vytvářejí nové příležitosti k rozšiřování záběru a rozsahu operací zločineckých sítí, což má závažné nepříznivé důsledky pro hospodářství a společnost. Obchod s padělanými a pirátskými výrobky také podryvá řádnou správu, právní stát a důvěru občanů ve vládu a může nakonec ohrozit i politickou stabilitu.

Subjekty podílející se na obchodu s padělanými a pirátskými výrobky je většinou přepravují po složitých obchodních trasách s mnoha tranzitními body. Tranzitní body se používají k i) usnadnění falšování dokladů tak, aby bylo zamaskováno původní výchozí místo, ii) vytvoření distribučních center pro padělané a pirátské výrobky a iii) přebalování nebo změně označení výrobků. Navíc přestože místní donucovací orgány se ve většině případů zaměřují na dovoz padělaných výrobků, výrobky, které zemí pouze procházejí, do jejich oblasti působnosti často nespádají, což znamená, že existuje menší pravděpodobnost, že budou zachyceny.

Studie se zaměřuje na složité trasy spojované se světovým obchodem s padělanými a pirátskými výrobky. Je důležité poznamenat, že vyšší hlášená procenta záchytů na celnících i vyšší hlášené odhady, že je nějaké hospodářství zdrojem padělaných výrobků (tj. skóre GTRIC-e), nemusejí nutně znamenat, že je významným producentem padělek. Analýza v této studii využívá soubor statistických filtrů s cílem podrobněji vysvětlit úlohu významných zemí původu. Identifikuje klíčové produkující ekonomiky a klíčové tranzitní body v deseti hlavních odvětvích, která jsou paděláním zvláště ohrožena. Tato odvětví zahrnují širokou škálu obchodovatelných výrobků intenzivně využívajících duševního vlastnictví od rychloobrátkového spotřebního zboží, jako jsou potraviny nebo kosmetika, až po produkty B2B, jako jsou náhradní díly a počítačové čipy. V roce 2013 byly v těchto odvětvích dohromady vyprodukovány padělky v hodnotě 284 miliard USD (208 miliard EUR v roce 2013); to je více než polovina celkového odhadovaného obchodu s padělanými výrobky.

Analýza ukázala, že největším producentem padělaných výrobků v devíti z deseti analyzovaných kategorií je Čínská lidová republika (dále jen „Čína“). Významnými producenty v mnoha odvětvích je několik asijských ekonomik, včetně Indie, Thajska, Turecka, Malajsie, Pákistánu a Vietnamu, i když tyto země hrají oproti Číně mnohem menší úlohu. Turecko je podle všeho významným producentem v některých odvětvích, jako jsou kožené výrobky, potraviny a kosmetika, které se do EU přepravují po silnici.

Z údajů bylo možné určit několik významných tranzitních bodů pro obchod s padělkami, včetně Hong Kongu (Čína), Spojených arabských emirátů a Singapuru, jimiž prochází padělané výrobky ve všech analyzovaných kategoriích. Padělané výrobky dorazí ve velkých objemech v kontejnerech a jsou dále zasílány v malých balících poštou nebo kurýrními službami.

Kromě toho existuje několik důležitých regionálních tranzitních bodů. Několik ekonomik Blízkého a Středního východu (např. Spojené arabské emiráty, Saúdská Arábie a Jemen) například představuje významné tranzitní body pro zasílání padělaných výrobků

do Afriky. Při redistribuci padělků určených pro trh EU hrají obzvlášť důležitou úlohu čtyři tranzitní body, a to Albánie, Egypt, Maroko a Ukrajina. A konečně Panama, která je významným tranzitním bodem pro přepravu padělků do Spojených států.

Z údajů je patrné, že na většině obchodních tras převládají malé zásilky a balíky, což odráží klesající cenu poštovního a kurýrních služeb a rostoucí význam internetu a elektronického obchodování v mezinárodním obchodu. Zásilky obsahující méně než deset kusů tvořily v průměru zhruba 43 % všech zásilek.

Tato analýza může poskytnout informace pro politické diskuse mezi jednotlivými vládami nebo na regionální či světové úrovni, jejichž cílem je zamezit nebo omezit obchod s padělanými a pirátskými výrobky nebo od něj odradit. Může pomoci při koncipování vhodnějších politických reakcí v zájmu posílení rámců správy zaměřených na boj proti tomuto riziku. Zpráva uvádí, že je zapotřebí podrobnější analýza pro vytvoření efektivních donucovacích a správních rámců ve třech oblastech:

- úloha zón volného obchodu při překládce,
- problém detekování malých zásilek,

ekonomické aspekty hospodářství původu, včetně kvantitativního vztahu mezi intenzitou paděláním a indexy volného obchodu, kvality veřejné správy a integrity veřejného sektoru.